Nr. 33.

Warszawa

$\frac{5}{17}$ sierpnia 1867 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.
Redakcja przy ulicy Nowy Świat
Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Zatrwożone wiadomością o nocie francuskiéj do gabinetu pruskiego giełdy zaczęły się zżymać; ale przyjąwszy za dobre tłumaczenie, że nota była tylko słowna nie pisana, znów się prostują; a mogłyby się nawet stanowczo uspokoić, gdyby liczyły na dobrą wiarę dzienników urzędowych. Monitor, wychodząc z okoliczności zjazdu w Salzburgu i sprawy Sleswigu, niesie gałązkę oliwną; organ Bismarka *N. D. Allg. Ztg.* rostacza balsam pokojowy. Ale gazeta Krzyżowa mówi o ciszy przed burzą; we Francji wyrobiło się zdanie że o kierunku polityki więcej się można dowiedzieć z Monitora armji niż z Monitora Powszechnego, a nakoniec obóz pod Chalons bardzo jest wojowniczo usposobiony. Mówią wreszcie o jakimś programie ułożonym w Karlsbadzie przez Rouher'a, Beust'a i Bismark'a, który, jak balon świąteczny, ma uświetnić uroczystość paryską 15 sierpnia.

Tymczasem ruch interesów wcale się nie ożywia: handel zewnętrzny Francji, w ubiegłém półroczu, pomimo wystawę paryską, dał wypadki wcale niekorzystne; a w Anglji pomimo obniżenia skupu do minimum 2% jakiego od wydania aktu Peel'a (Bank Charter Akt) dwa razy tylko przedtém dosięgał, stagnacja jest wymowna. Zniechęcenie ducha przedsiębierstwa spowodowało obecnie w Paryżu niedojście zawiązanéj kompanji handlu zagranicznego (*Compagnie française d'exportation et d'importation*), mającéj dla Francji zastąpić pośrednictwo negocjantów angielskich w stosunkach handlu międzynarodowego. Podpisy otwarte 15 lipca nie powiodły się z powodu trwożliwości kapitałów, — i przedsięwzięcie, uznane za bardzo użyteczne, upadło, albo przynajmniéj zawieszone zostało.

Obligacje nowéj pożyczki ruskiéj, zabespieczonéj dochodami kolei Moskiewsko-Petersburskiéj, imiennie po 500 fr. 4% wypuszczone są w cenie 307,^{50} z rozkładem opłaty do 1 kwietnia 1868 r. Obliczając wartość kuponów bieżących od 1 maja, ze względem na raty,— rzeczywista cena akcji wypada fr. 297,^{88}, a stąd procent 6,^{71}%. Porównywając z rentą 5%-wą, odpowiedni jéj kurs byłby 74½. Lokacja kapitału jest więc bardzo korzystna. *Birż. Wied.* zarzuca téj operacji głównie to, że jest pożyczką zagraniczną w formie, a w gruncie ciążącą targ krajowy, gdyż nastąpi zamiana dawnych obligów długu na nowe, i dawne wrócą do kraju.

Bank państwa ogłosił, że od d. $\frac{1}{13}$ sierpnia r. b. przyjmuje *po kursie* monety złote i srebrne krajowe i zagraniczne. Kurs głównych monet oznaczył czasowo —do nowego ogłoszenia.

Włoska pożyczka 400 miljonów fr. ma być wewnętrzna. Zmniejszając sumę z 600 na 400/m., p. Rattazzi odracza spłatę długu bankowego, a zatém i zniesienie kursu przymusowego. Pożyczka ta łączy się w ten sposób ze sprzedażą dóbr duchownych, że w ich szacunku obligacje w równi (al pari) przyjmowane będą. P. Rattazzi nie wątpi, że ten warunek utrzyma obligacje w wysokim kursie 80%. Utrzymuje się mniemanie, że pewność z jaką minister występuje, polega na układzie sekretnym z Rotszildem; że zaś obrał drogę pożyczki wewnętrznéj, to głównie dla wyemancypowania finansów włoskich od obcych wpływów i pod hasłem *Italia fara da se.*

Giełda nasza objawiła ruch nieco wsteczny: papiery publiczne obniżyły się, wyjąwszy listy likwidacyjne, a kursa wexlowe cokolwiek się podniosły:

na Berlin ...	2 m.	115,^{8}	—doraźnie	116,^{6}
„ Paryż....	„	116,^{5}	„	117
„ Londyn ..	3 m.	116,^{2}	„	116,^{7}
„ Wiedeń ..	2 m.	93,^{3}	„	94

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 9/15 sierpnia.

		Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 9 sierp.	Sobota 10	Poniedz. 12	Wtorek 13	Środa 14	Czwar. 15 święto	Stosunek do równi na 100
				R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.										
a) Rządowe.										
Polskie.	Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	.	.	74,75	74,83	74,75	.	$74^{3}/_{4}$
	Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
	Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101,50	.	.	.	.	.	$135^{1}/_{3}$
	Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	50,75	.	.	.	.	.	$112^{3}/_{4}$
	„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
		5	30	33,75	.	.	.	.	.	$112^{1}/_{2}$
	Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
	Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	58	58,25	58,25	58,17	58,17	.	$58^{1}/_{6}$
	kupon	.	.	.	.	.	.	$0,82^{2}/_{9}$	.	.
Ruskie.	5-ta pożyczka (500)	5	100	*70,50	.	.	.	.	.	*$70^{1}/_{2}$
	6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
	Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	113,33	.	113,25	.	113	.	113
	„ „ z 1866 r.	5	.	108,75	108,75	108,50	108,33	108,25	.	$108^{1}/_{4}$
	Metaliki (300) lutowe	4	100	100,25	100,25	100,25	100,25	100,25	.	$100^{1}/_{4}$
	Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,25	100,25	100,25	99,75	99,75	.	$99^{3}/_{4}$
	Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	77,25	.	76,50	.	.	.	$76^{1}/_{2}$
b) Towarzystw i Spółek.										
Polskie.	Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	79,67	.	79,50	79,33	79,17	.	$79^{1}/_{6}$
	„ „ „ ser. 2	4	100	69,17	.	69	69	69	.	69
	kupon	.	.	.	.	.	.	$0,57^{7}/_{9}$	.	.
	Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	64	.	.	.	$106^{2}/_{3}$
	„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	.	.	*54,50	.	$54^{1}/_{2}$
	„ „ Teresp. (100)	5	100	85	85	85	85	85	.	85
	„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	*84	.	*84
Rus.	Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*112	.	.	.	.	.	*$89^{3}/_{5}$
	Obligacje „ „	$4^{1}/_{2}$	100	83	.	.	.	.	.	83
2. Wexle.										
	Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,95	107,10	106,80	107,25	107,55	.	$115^{5}/_{6}$
	Gdańsk (100) „	.	92,857	106,80	.	106,65	.	107,40	.	$115^{2}/_{3}$
	Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
	Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,28	7,31	7,30	$7,32^{1}/_{2}$	.	.	$116^{1}/_{5}$
	Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	87,15	87,45	87	87,45	87,60	.	$116^{1}/_{2}$
	Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	86,40	.	86,40	86,70	.	.	$93^{1}/_{2}$
	Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	99,17	99,17	99,17	.	99,25	.	$99^{1}/_{4}$
3. Monety.										
	Półimperjał	.	5,15	5,95	.	5,98	.	6	.	$116^{1}/_{2}$
	Napoleondor	.	5	.	.	5,90	.	5,95	.	119
	Dukat holenderski	.	3	3,40	.	.	.	3,45	.	115
	Rubel srebrny	.	1	1,15	.	.	.	1,17	.	117
	Talar pruski	.	0,92.857	$1,08^{1}/_{2}$	.	1,08	.	$1,08^{1}/_{2}$	.	$116^{6}/_{7}$
	Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	0,58	.	0,59	.	$93^{2}/_{3}$

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	8 (10)	2	$2^{1}/_{2}$	4	4	3	$2^{1}/_{2}$
giełdowa:	—	8 ($9^{1}/_{2}$)	1 ($1^{1}/_{2}$)	$2^{1}/_{2}$	4	3	$2^{1}/_{4}$	$2^{1}/_{2}$

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 30 lipca	w ciągu 2 tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 13 sierpnia
	r u	b l	i
1. **Skup:** Portfel wexli kraj. w Warsz.	2 019.787, 01	+ 105.004, 67½ — 98.738, 52½	2.026.053, 16
„ „ w Łodzi.	207.710, 35½	+ 18.468, 71 — 17.496, 40	208.682, 66½
„ „ w Włocł.	100.960, 65	+ 5.330, . — 2.500, .	103.790, 65
„ zagranicznych	391.539, 46	+ 10, . — 54 641, 50½	336.917, 95½
2. **Zaliczenia** na papiery publiczne ...	1.014.921, 93	+ 5.258, 47 — 11.830, 47	1.008.359, 93
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	464.629, 61	+ 12.252, 45 — 155, 45	476.726, 61
„ „ (b) in. tow.	269.588, 43½	+ 44, 63 — 6.144, 63	263.488, 43½
Łącznie (3)	734.218, 04½	+ 5.997, .	740.215, 04½
4. „ „ kosztowności.....	645.761, 87½	+ 7.587, 50 — 1.121, 50	652.227, 87½
5. **Otwarte kredyta**	5.287.586, 06½	+ 482.218, 96 — 159.134, 13	5.610.670, 89½
6. **Kasa:** Monety srebrne............	2.684.287, 51	— 3.930, 42¼	2.680.357, 08¾
„ złote..............	20.002, 10	.	20.002, 10
Bilety Banku Polskiego.....	711.515, .	— 367.075, .	344.440, .
„ Kred. Cesarstwa......	470.970, .	— 459.362, .	11.608, .
Łącznie (6)	3.886.774, 61	— 830.367, 42½	3.056.407, 18¾

7. **Zaliczenia na machiny rolnicze.** Pozostawało w d. 1 marca r. b..... r. 309.191, 65¾

w przeciągu 5-u miesięcy {przybyło 29.875, 16
{ubyło 13.131, 10

zatém przybyło 16.744, 06

W d. 1 sierpnia pozostało zaliczeń .... „ 325.935, 71¾

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **L'éducation de la femme (wychowanie kobiety)** przez Ch. Le Hardy de Beaulieu, *profesora ekonomiki i vice-prezesa belgijskiego towarzystwa ekonomicznego. Paryż 1 tom in 18-o 250 str. Cena 2 fr.*

Przyjaciele ludzkości i postępu znajdą w tém dziełku wykład jasny, treściwy, loiczny, częstokroć porywający, jednéj z najważniejszych kwestij socjalnych.

Na kilku pierwszych stronach, autor przedstawia doniosłość traktowanego przedmiotu — w takiéj mniéj więcéj treści: Na przestrzeni potrzebnéj do wyżywienia jednego dzikiego, żyjącego z polowania, może się wyżywić 3.000 ludzi przy rolnictwie postępowém. Toż samo na polu niematerjalném: jeżeli zdolności moralne i umysłowe znacznéj części ludności, naprzykład większości kobiet, zostawimy odłogiem, straty stąd wynikłe w podobnym będą stosunku jak z pola nieuprawnego. Skutkiem solidarności wiążącéj wszystkie warstaty społeczeństwa, nędza i ciemnota jednéj zagraża spokojności drugiéj, osłabia i wyczerpuje wszelkie źródła i denerwuje całe ciało społeczne.

Nie szukajmy wszakże złego w najniższych tylko warstwach społeczeństwa, nie szukajmy go wyłącznie w braku wychowania u kobiet ludu; jest ono zakorzenione i w wyższych warstwach, dostrzegamy je w ciągłéj dysharmonji, jaką wyradza pomiędzy dwiema płciami wychowanie rutyniczne, nie zupełnie, a częstokroć skrzywione kobiet światowych.

Mężczyzna oświecony coraz więcéj się emancypuje, — sumienie jego staje się wolném, — pojęcia prawa i obowiązku wydają mu się jaśniejszemi, od czasu jak w sobie samym znajduje ich podstawę i potwierdzenie; lecz kobieta, na którą spada obowiązek wychowania dzieci nie myśli tak jak on, nie wierzy w to, w co on wierzy, patrzy na świat inném jak on okiem i sumienie jéj w obcych spoczywa rękach. Przyzwyczajenie łagodzi w części, lub nie daje nam spostrzedz złego, jakie wynika z téj ciągłéj opozycji między dwiema płciami. Szukamy innych przyczyn złego, i zdaje nam się, że ono jest nieuniknioném, dlatego że jest powszechném.

Zachodzi teraz pytanie: czy dla zaprowadzenia równowagi, mężczyzna ma się wyrzec praw swego rozumu i wolnego polotu swego sumienia; — czyli téż — przyjąć postęp jako prawo konieczne, wprowadzić go do wychowania kobiety, i przygotować ją do tego, aby była zawsze przyjaciołką rozsądną i łagodną, powierniczką oświeconą, sumieniem żyjącém męża?

P. Le Hardy de Beaulieu rostrząsa to pytanie, i wiele innych w związku z niém będących, z rzadką umiejętnością i niezwalczoną loiką. Łącznie z znakomito-

ściami, jak Bastiat, Tocqueville, Jules Simon i De la Boulaye, na które w dziele swojém powołuje się, wystawia w jasném świetle, wprost przeciwne naszemu wychowanie kobiet w Stanach Zjednoczonych północnéj Ameryki, i błogie skutki stąd wynikłe.

Nakoniec, nie zadowalniając się krytyką teraźniejszości, wykryciem błędów dotychczasowéj metody wychowania i zgubnych stąd skutków, autor przedstawia nam obraz stanu społecznego, do jakiego dojść możemy w drugiéj lub trzeciéj generacji, jeżeli będziemy mieli odwagę pozbyć się przesądów i rutyny średniowiecznéj; pokazuje nam jasno czém wówczas będzie kobieta, czém życie familijne w niższych i wyższych warstwach społeczeństwa, i jaki dobrobyt stąd się rozwinie.

— **Handel zewnętrzny Francji za lata** 18^{61}/$_{66}$, według ogłoszonych przez Zarząd Celny wykazów, przedstawia następujące wypadki (w miljonach franków):

	1861	1862	1863	1864	1865	1866
I. Przywóz.						
1. Towary: Artykuły żywności	828,^{9}	639,^{9}	572,^{8}	518,^{7}	491,^{8}	515,^{2}
Materjały przetworowe	1431,^{1}	1326,^{9}	1614,^{8}	1755,^{2}	1861,^{7}	2077,^{7}
Wyroby	110,^{7}	169,^{8}	152,^{5}	166,^{5}	194,^{7}	256
Rozmaite przedmioty	71,^{3}	61,^{4}	85,^{9}	87,^{6}	93,^{8}	111,^{1}
Razem	2442	2198	2426	2528	2642	2960
2. Złoto i srebro	419	536	532	733	659	1047
W ogóle (I)	2861	2734	2958	3261	3301	4007
II. Wywóz.						
3. Towary: Wyroby	1181,^{8}	1368,^{7}	1594,^{4}	1809,^{5}	1791,^{5}	1938,^{9}
Płody i materjały	669,^{9}	791,^{1}	964,^{6}	1025,^{2}	1200,^{6}	1354,^{1}
Rozmaite przedmioty	74,^{3}	83,^{2}	84	89,^{3}	95,^{9}	98
Razem	1926	2243	2643	2924	3088	3391
4. Złoto i srebro	502	456	588	651	433	507
W ogóle (II)	2428	2699	3231	3575	3521	3898
III. Cały obrót: towarów (1+3)	4368	4441	5069	5452	5730	6351
złota i srebra (2+4)	921	992	1120	1384	1092	1554
W ogóle (I+II)	5289	5433	6189	6836	6822	7905

I tak: przywóz artykułów żywności, głównie zboża, ciągle się zmniejszał, i świadczy o postępie rolnictwa francuskiego, wyjąwszy ostatni rok 1866, wiadomy z chybionego zbioru; a i tu zwiększenie się przywozu względem roku poprzedniego, o nie znaczącą cyfrę 23,^{4}/m. fr. nie osłabia znaczenia faktu ogólnego. Tegoż samego znaczenia jest wzrost stopniowy, a znakomity, wywozu płodów i materjałów (z 669,^{9} do 1354/m): głównym w téj kategorji artykułem jest wino, następnie wódka, zboże, mąka, zwierzęta domowe, masło, wełna, skóry, drzewo.

Przywóz wyrobów zwiększył się (z 110,^{7} do 256/m.); lecz to nie tamowało rozwoju pracy narodowéj, — jak to się okazuje ze wzrostu cyfry wywozowéj wyrobów (z 1181,^{8} do 1938,^{9}/m.), oraz cyfry przywozowéj materjałów surowych (z 1431 do 2077,^{7}/m.). W największym postępie były wyroby wełniane, jedwabne, skórzane, galanterje, mody, szkło i porcelana.

Co do złota i srebra widzimy, że kiedy wywóz ich jest prawie jednostajny, — zawsze blisko pół miljarda; przywóz, przeciwnie, stopniowo wzrasta i przechodzi miljard.

Rezultat 1-go półrocza r. b. 1867 pod względem handlu zewnętrznego Francji, porównany z 1-m półroczem 1866 r., pomimo szczęśliwą okoliczność wystawy powszechnéj, przedstawia się niekorzystnie, — a mianowicie:

	1-e półr. 1866	*1-e półr. 1867*	*różnica*
Przywóz	1454/m.	1597/m.	+143/m.
Wywóz	1727 „	1532 „	—195 „
Cały obrót	3181 „	3129 „	— 52 „

W zmniejszeniu się cyfry wywozowéj, największą grają rolę płody rolnicze i wyroby jedwabne. Co do cyfr przywozu, te rozkładają się jak następuje:

	1866	*1867*	*różnica*
Żywność	202/m.	317/m.	+115/m.
Materjały przetworowe	1071 „	1085 „	+ 14 „
Wyroby	125 „	136 „	+ 11 „
Rozmaite przedmioty	56 „	59 „	+ 3 „
Razem	1454 „	1597 „	+143 „

Zwiększenie przywozu pada więc głównie na artykuły żywności, a mianowicie na zboże.

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.